

Onderwerp

Toezeggingen inzake Agenda Vitaal Platteland

Registratienummer

2301699

Datum

2 oktober 2018

Afdeling/Bureau

RE

Openbaarheid

Openbaar

Portefeuillehouder

Hofstra, H.J.

**Ter kennisname aan PS en
burgerleden****Kern mededeling:**

Tijdens de bespreking van de voortgangsrapportage Agenda Vitaal Platteland in de commissie Duurzaamheid van 5 september 2018 heeft de coördinerend gedeputeerde enkele toezeggingen gedaan. Conform de Lijst Toezeggingen van deze commissie (eDocs 2197325) betreft het de volgende zaken:

- a) D 110: Gedeputeerde zegt toe om de evaluatie Fonds Leefbaarheid, mededeling m.b.t. deze evaluatie en afspraken hieromtrent schriftelijk te versturen;
- b) D 111: Gedeputeerde meldt schriftelijk of de herijking beleidsregel kleinschalige ontwikkelingen beschikbaar is;
- c) D 112: Gedeputeerde komt terug op negatieve effecten van schaalvergroting.

Mededeling:**Toezegging D 110 (Evaluatie Fonds Leefbaarheid)**

De tussenevaluatie van het Fonds Leefbaarheid is op 8 mei 2018, na de besluitvorming over de eerste tranche, vastgesteld door Gedeputeerde Staten (eDocs 2237036). Dit conform artikel 16, eerste en tweede lid, van de nadere regels Fonds Leefbaarheid Landelijk Gebied 2017 - 2019. De tekst van deze evaluatie is als bijlage toegevoegd (eDocs 2202912).

De conclusie van deze tussenevaluatie is dat er nauwelijks of geen veranderingen of wijzigingen in de nadere regels nodig zijn. Op enkele onderdelen is wel het werkproces van de beoordeling en toetsing van de subsidieaanvragen verbeterd. Daarnaast is, mede op basis van het advies van de commissie van deskundigen, besloten om het maximum beschikbare bedrag per subsidieaanvraag te verlagen van € 500.000 tot € 175.000. Hierover bent u geïnformeerd via een mededeling (eDocs 2223375).

Het informeren van Provinciale Staten over dergelijke wijzigingen in de nadere regels van het Fonds Leefbaarheid is gebruikelijk, maar is niet opgenomen als processtap in de nadere regels. Artikel 16, derde lid, van de nadere regels betreft de eindevaluatie van het Fonds Leefbaarheid, uiterlijk in 2022. Het doel van die eindevaluatie is om na te gaan wat de subsidiering door het Fonds Leefbaarheid heeft bijgedragen aan de leefbaarheid van het landelijk gebied. De wijze waarop deze evaluatie wordt uitgevoerd is nog niet vastgesteld. Gedeputeerde Staten nodigen Provinciale Staten uit om hierbij betrokken te worden. De manier waarop dat zal gebeuren is onderdeel van een nog op te stellen voorstel.

Toezegging D 111 (Herijking beleidsregel kleinschalige ontwikkelingen)

Bij de voortgangsrapportage van het agendapunt "Erf zoekt Kans" is gerefereerd aan de beleidsregel kleinschalige ontwikkelingen en de herijking die daarvan zou plaatsvinden. Die herijking is aangekondigd, onder meer op basis van een in 2016 uitgevoerde evaluatie, maar is tot op heden nog niet uitgevoerd.

De reden hiervan is dat er een relatie ligt met enkele opgaven van de Omgevingsvisie FlevolandStraks en dan vooral de opgaven Landbouw Meerdere Smaken en Het Verhaal van Flevoland. De besluitvorming over deze opgaven moet nog plaatsvinden en daarna kan de beleidsregel daadwerkelijk worden herijkt.

Dit wil overigens niet zeggen dat de beleidsregel kleinschalige ontwikkelingen de afgelopen jaren niet is veranderd. Op basis van enkele specifieke en actuele aanleidingen is deze beleidsregel op onderdelen gewijzigd. Het laatste geval betrof de wijziging inzake de huisvesting van arbeidsmigranten zoals door Gedeputeerde Staten op 28 augustus 2018 is vastgesteld en waarover u schriftelijk bent geïnformeerd (eDocs 2271131).

Toezegging D 112 (Negatieve effecten van schaalvergroting)

Schaalvergroting in de landbouw (en hoe er mee om te gaan) is één van de zeventien punten van de Agenda Vitaal Platteland. De provincie is zelf niet direct gericht op dit agendapunt, omdat het vooral een algemene trend is die zich op meerdere manieren in de landbouw manifesteert. De gevolgen van schaalvergroting komen nadrukkelijk tot uiting bij diverse andere agendapunten, zoals Keten, Erf zoekt Kans en Agrarische Structuurversterking.

Om de onderlinge relatie tussen agendapunten in beeld te brengen is de notitie "Samenhang onderwerpen Agenda Vitaal Platteland" opgesteld (eDocs 2210729). Daarin is het begrip Schaalvergroting (naast Duurzaamheid en Leefbaarheid) gekozen als één van de trends waaronder agendapunten kunnen worden geschaard. Die notitie en daarmee het gebruik van de drie begrippen is bedoeld om de agendapunten rond een gemeenschappelijk begrip te bundelen. Dit omdat de Agenda Vitaal Platteland is opgezet om aandacht te vragen voor thema's in het landelijk gebied en niet als (onderzoeks-)programma. Het thema schaalvergroting daarin is gekozen omdat veel agendapunten voortkomen uit of direct te maken hebben met het proces van schaalvergroting in het algemeen of in de landbouw in het bijzonder.

Wellicht is met de keuze voor dit thema de suggestie gewekt dat er vooral aandacht is voor de positieve effecten van schaalvergroting in de landbouw. Dat is niet het geval: schaalvergroting is hier neutraal bedoeld als aanduiding van een proces, ontwikkeling.

De landbouw in Flevoland kenmerkt zich nu eenmaal (vergeleken met de rest van Nederland) door het grootschalige karakter, dat wordt versterkt door de hoge kwaliteit van de bodem en de hoge grond- en pachtprizen. De Agenda Vitaal Platteland brengt op die manier de gevolgen van die schaalvergroting (zoals vrijkomende erven, agrarische structuur) in beeld om daar wat over te zeggen. Die agenda richt zich daarom vooral op de (ruimtelijke en maatschappelijke) vraagstukken die het gevolg zijn van schaalvergroting en niet op schaalvergroting als zodanig.

De provincie is ook betrokken bij diverse trajecten waar kleinschaligheid een rol speelt.

De Omgevingsvisie FlevolandStraks biedt vooral via de opgave Landbouw Meerdere Smaken de mogelijkheid om aandacht te vragen voor andere vormen van landbouw, naast de ook in de toekomst belangrijk blijvende grootschalige landbouw met hoge grondprizen en nadruk op efficiency in de bedrijfsvoering.

De ontwikkelingen als gevolg van bodemdaling en aandacht voor waterhuishouding leiden in bepaalde gebieden tot de noodzaak voor agrariërs om na te gaan of hun huidige manier van landbouw toekomstbestendig is. Dit speelt op dit moment in het bodemdalingsgebied ten zuidwesten van Emmeloord, waar de provincie ook bestuurlijk bij betrokken is.

Bijlagen

Naam bijlage:	eDocs nummer:	Openbaar in de zin van de WOB (ja/nee aangeven)
Tussenevaluatie eerste tranche Fonds Leefbaarheid (2018)	2202912	Ja

Gedeputeerde Staten hebben op 6 februari 2018 aangegeven om vooruitlopend op de start van de tweede tranche terug te willen kijken op het proces van de eerste tranche. Dit conform artikel 16, lid 1, van de Nadere Regels Fonds Leefbaarheid Landelijk Gebied 2017 – 2019.

In deze notitie wordt teruggekeken op tien aspecten van het fonds leefbaarheid, gebaseerd op gesprekken met betrokkenen over hoe een en ander is gelopen. Per onderdeel is aangegeven:

- a) wat er is gedaan;
  - b) hoe het in de praktijk heeft uitgepakt;
  - c) of er aanleiding is om aanpassingen daarop toe te passen, zo ja welke en zo nee waarom niet.
- Tenslotte wordt bij wijze van brede terugblik nagegaan of de eerste tranche van het Fonds Leefbaarheid is gelopen zoals vooraf bedoeld.

1) Nadere regels Fonds Leefbaarheid

a) De Nadere regels zijn vastgesteld op 18 april 2018 (HB 2042801). Op 4 juli 2017 is een aanpassing vastgesteld, waarbij de periode om aanvragen in te dienen met één maand is verlengd tot en met 31 oktober (HB 2091184).

b) De Nadere regels zijn geëvalueerd op de meest relevante artikelen:

- Doelgroepen: vrijwel alle aanvragen zijn ingediend door bewonersgroepen / organisaties voor Dorpsbelang en ondernemers. Dit zijn ook de groepen waarvan mocht worden verwacht dat die aanvragen zouden indienen.
- Subsidieplafond: het bedrag dat nodig zou zijn voor alle aanvragen die de commissie positief heeft beoordeeld is fors hoger dan het subsidieplafond van € 750.000. Gedeputeerde Staten heeft conform de Nadere regels (artikel 7, lid 5) slechts 9 van de 12 positief beoordeelde aanvragen kunnen honoreren.
- Weigeringsgronden: in de aanloop naar de indieningsperiode is vaak uitgelegd dat er geen samenloop mogelijk is met LEADER.
- Criteria: hier zijn geen opmerkingen over gekomen.
- Commissie van deskundigen: zie punt 2.
- Vereisten voor de aanvraag: het is gebleken dat aanvragers de benodigde stukken vaak toch onvolledig of onjuist hebben aangeleverd. Dit heeft veel tijd gekost voor zowel het subsidiebureau als de twee externe subsidieadviseurs.
- Aanvraagperiode: de verlenging van deze periode met één maand heeft positief gewerkt. Het gevolg was dat het moment van besluitvorming door Gedeputeerde Staten niet in december 2017 kon plaatsvinden maar begin februari 2018.
- Minimaal en maximaal beschikbare subsidiebedrag: het maximum aan te ontvangen subsidiebedrag is hoog gebleken ten opzichte van de beschikbare middelen. Omdat er relatief veel positief beoordeelde aanvragen een groot bedrag vroegen, konden ze niet allemaal worden gehonoreerd. Over het minimum beschikbare bedrag van €10.000 zijn geen opmerkingen gekomen.

c) Voorgesteld wordt om één inhoudelijke verandering aan te brengen in de Nadere regels en om de werkprocedures op onderdelen te verbeteren.

Verlaging van het maximale beschikbare bedrag zal betekenen dat er meer kleinere aanvragen kunnen worden gehonoreerd. De verwachting is dat dergelijke aanvragen beter het vliegwiel op gang brengen van lokale initiatieven en dat daardoor het maatschappelijk effect groter is. Er kunnen daardoor minder grote aanvragen worden ingediend die (mede) zijn gericht op dekking van tekorten in de realisatie van gebouwen, al dan niet onderdeel zijnde van gemeentelijke projecten.

Om dit te bereiken moet de Nadere regels inhoudelijk worden aangepast. De procedure daarvoor is relatief lang vanwege de noodzakelijke ter inzage legging gedurende een periode van 6 weken.

Daarnaast wordt voorgesteld om in proces en werkwijze de volgende zaken aan te passen:

- met de externe adviesbureaus concrete afspraken maken over de vereiste inhoud en vorm van noodzakelijke stukken bij een subsidieaanvragen, zodat zij de potentiële subsidieaanvragers nog beter kunnen adviseren en de ontvankelijkheidsverklaring sneller kan worden afgegeven;
- de commissie van deskundigen alleen de inhoudelijke inhoudelijk relevante stukken toesturen;
- een nieuwe aangepaste en werkbare planning voor advisering en besluitvorming opstellen.

2) Commissie van deskundigen (samenstelling en adviestraject)

a) De commissie van deskundigen is samengesteld door dhr. van Tilburg, die tevens voorzitter is van de LAG (adviescommissie voor LEADER projecten). Hij heeft de gevraagde brede samenstelling van de commissie ingevuld door personen te vragen die ook in de LAG zitten, aangevuld met enkele andere deskundigen.

De commissie heeft in één maand haar adviestaak uitgevoerd.

b) De omvang en samenstelling van de commissie heeft goed gewerkt, mede omdat een deel van de leden al op elkaar is ingespeeld. Het grote aantal aanvragen betekende wel een grote druk op hun beschikbare tijd. Desondanks is er deskundig en goed advies gegeven.

c) Voorgesteld wordt om geen veranderingen aan te brengen in de samenstelling, werkwijze en functie van de commissie.

3) Communicatietraject

a) Voorafgaand aan de indienperiode voor subsidieaanvragen is het bestaan en het doel van het fonds leefbaarheid op verschillende manieren kenbaar gemaakt: persberichten, voorlichting geven aan potentiële aanvragers, interview van de portefeuillehouder op Omroep Flevoland e.d.

b) De nadere toelichting (in bijeenkomsten, maar ook bilateraal) was nodig en heeft positief gewerkt. Het bestaan van het fonds is zodoende breed bekend geworden. Waarschijnlijk appelleerde het aan een behoefte en zijn er mede daardoor zo veel aanvragen ingediend.

c) Voorgesteld wordt om geen veranderingen aan te brengen in de communicatie rond het fonds leefbaarheid.

Bij de realisatie van elk gerealiseerd project nagaan of en zo ja op welke manier hier communicatief aandacht aan kan worden besteed.

Vanwege de relatief late besluitvorming over verlaging van het maximaal toe te kennen subsidiebedrag wordt vanaf medio mei in het communicatietraject dit voornemen van gedeputeerde Staten meegenomen. Zo zijn potentiële subsidieaanvragers tijdig op de hoogte van die beoogde wijziging.

4) Projectondersteuning vanuit provincie

a) De projectondersteuning was beschikbaar om op verschillende momenten mee te helpen bij de organisatie en uitvoering van werkzaamheden.

b) De beschikbaarheid van projectondersteuners van de eigen afdeling was zeer nuttig en nodig, vooral in de laatste maanden gedurende het opstellen van de beschikkingen en de organisatie van de bekendmakingsbijeenkomst. Er was een goede afstemming met hen. Het was soms lastig dat op

bepaalde momenten werkzaamheden pas op een laat tijdstip bij hen konden worden neergelegd.

c) Voorgesteld wordt om de projectondersteuners de volgende keer weer te betrekken bij de werkzaamheden rond het fonds leefbaarheid.

Vooraf een meer precieze planning van werkzaamheden maken en die tijdig aan hen doorgeven.

5) Externe adviseurs voor subsidieaanvragers

a) Het fonds is met name bedoeld voor groepen bewoners met nieuwe initiatieven. Omdat zij niet altijd ervaring hebben van het indienen van een subsidieaanvraag, is besloten om twee externe subsidie adviseurs beschikbaar te stellen om hen te ondersteunen bij het opstellen en indienen van de aanvraag voor gemiddeld 10 uur per aanvraag.

b) Het grootste deel van de subsidieaanvragers heeft gebruik gemaakt van deze mogelijkheid en de ervaringen van hen zijn zeer positief: het heeft de kwaliteit van de aanvragen bevorderd. Ook de adviseurs hebben de indruk, dat dit de kwaliteit van de aanvragen heeft verbeterd. Wel is er tijdens de indienperiode regelmatig contact geweest met de provincie over de interpretatie / uitleg van bepaalde subsidievoorwaarden.

c) Voorgesteld wordt om de beschikbaarheid van de twee externe subsidie adviseurs te handhaven en de kosten ervan weer ten laste te brengen van de post Ondersteuning Fonds Leefbaarheid.

In het proces van de werkzaamheden worden wel de volgende zaken aangescherpt:

- de adviseurs vooraf duidelijker maken welke documenten nodig zijn en in welke vorm;
- aanvragers aansporen om niet tot het laatste moment te wachten met hun aanvraag;
- het maken van een onderscheid tussen inhoudelijke en financieel / bestuurlijke documenten: alleen de inhoudelijke documenten gaan naar de commissie van deskundigen.

6) Ondersteuning door OMFL

a) De OMFL is gevraagd om de commissie van deskundigen secretariael te ondersteunen: het organiseren van de stroom van stukken richting leden van de commissie, het maken van de verslagen en het opstellen van de adviezen over de individuele subsidieaanvragen.

b) Deze ondersteuning is goed uitgevoerd en heeft veel tijd bespaard voor de provincie. Voordeel was dat het een ervaren persoon was die ook de LAG vergadering van LEADER ondersteunt. De werkzaamheden zijn tijdig en in goed overleg met de provincie uitgevoerd.

c) Voorgesteld wordt om de secretariële ondersteuning van de commissie van deskundigen te handhaven en de kosten ervan weer ten laste te brengen van de post Ondersteuning Fonds Leefbaarheid.

7) Verwerking aanvragen door subsidiebureau

a) Het subsidiebureau van de provincie heeft op twee momenten een centrale rol in het subsidietraject: bij de indiening van de aanvragen (ontvankelijkheidsverklaring) en bij het opstellen van de beschikkingen. In beide gevallen is de Algemene Subsidieverordening Flevoland 2012 het kader voor de activiteiten. Van te voren is een reservering gemaakt van de tijd die het bureau beschikbaar heeft voor haar werkzaamheden.

b) Op beide momenten heeft het grote aantal aanvragen ertoe geleid, dat de werkzaamheden onder druk moesten worden gedaan en daardoor meer tijd vergden. Daarnaast kwamen enkele vraagstukken aan de orde waar vooraf geen rekening mee was gehouden. Door soms praktische oplossingen te kiezen (b.v. soepeler omgaan met het moment van aanleveren van bepaalde stukken) heeft dit de planning van het geheel niet in gevaar gebracht. Daarnaast heeft het direct contact van hen met de externe subsidieadviseurs over aan te leveren stukken goed gewerkt.

c) Voorgesteld wordt om geen veranderingen aan te brengen in de verwerking van de subsidieaanvragen door het subsidiebureau.

Wel is het belangrijk om op onderdelen de doorloop van de subsidieaanvragen te verbeteren door:

- meer tijd te nemen voor de fase "ontvankelijkheid" door er 1 week extra voor uit te trekken;
- een lijst te maken van noodzakelijke documenten en vorm van aanleveren en die lijst sturen naar externe subsidieadviseurs;
- ontvankelijke subsidieaanvragen via "one-drive" naar zowel de OMFL als de leden van de commissie te mailen;
- in de brief over de ontvankelijkheid de periode van 22 weken te melden (in plaats van 13 weken).

8) Besluitvormingstraject door de provincie

a) Gedeputeerde Staten moet op basis van het advies van de commissie, gegeven beleidsmatige en wettelijke kaders, een besluit nemen over de ingediende subsidieaanvragen.

b) Het concept besluit is meerdere keren besproken met de portefeuillehouder omdat er nadere informatie moest worden verzameld over de voor- en nadelen van verschillende keuzes. Vooral de weigeringsgrond in geval dat het subsidieplafond wordt overschreden was aanleiding tot discussie. De besluitvorming heeft daardoor begin februari plaatsgevonden in plaats van eind januari. Voor de volgende tranche zijn nu alle situaties met weigeringsgronden en criteria voor besluitvorming bekend. Dit betekent dat de besluitvorming sneller kan plaatsvinden na ontvangst van het advies van de commissie van deskundigen.

c) Voorgesteld wordt om geen veranderingen aan te brengen in het besluitvormingstraject.

Wel is het goed om op enkele onderdelen het proces scherper neer te zetten:

- de commissie vooraf te informeren over de mogelijke uitkomsten van besluitvorming in relatie tot hun advies;
- de beschikkingen al in een zo vroeg mogelijk stadium aanmaken.

9) Bekendmakingsbijeenkomst

a) Na het besluit van Gedeputeerde Staten is op 9 februari 2018 een bijeenkomst georganiseerd waarin de uitslag van het fonds leefbaarheid is bekend gemaakt. Alleen personen en organisaties waarvan de aanvraag is gehonoreerd waren daarvoor uitgenodigd. Daarnaast waren ook de leden van de commissie van deskundigen, de twee externe subsidieadviseurs, de wethouder van de betreffende gemeente en de pers uitgenodigd.

b) De middag is door allen als zeer geslaagd ervaren. De uitreiking van de cheques verliep op een ontspannen en feestelijke manier. De keuze van de locatie (Rutten: locatie gerelateerd aan het project van de aanvrager met de meeste punten) is goed bevallen.

c) Voorgesteld wordt om de volgende keer weer de bekendmakingsbijeenkomst buiten het provinciehuis te organiseren.

Tevens wordt voorgesteld om alle beschikkingen tegelijkertijd te versturen: zowel voor degenen die subsidie ontvangen als voor de aanvragen die worden afgewezen.

10) Uitvoeringskosten

a) Bij de opzet van het Fonds Leefbaarheid was een bedrag van € 330.000 begroot voor uitvoeringskosten. Het grootste deel daarvan was bestemd voor het fondsmanagement dat zou worden belegd bij een hiervoor in te huren medewerker. Het resterende deel van de uitvoeringskosten was bedoeld voor de kosten voor de commissie van deskundigen en communicatieactiviteiten.

b) Van de besluitvorming over en start van het fonds eind 2016 is het fondsmanagement door een eigen medewerker gedaan. Daardoor is er niemand ingehuurd en de begrote kosten zijn dus niet uitgegeven.

Medio 2017 is besloten om subsidieaanvragers de gelegenheid te bieden om zich door een externe subsidieadviseur te laten bijstaan bij het opzetten van hun project (zie punt 5). De kosten hiervan zijn ten laste gebracht van de uitvoeringskosten.

c) Voorgesteld wordt om geen veranderingen aan te brengen in de huidige bestedingswijze van de uitvoeringskosten.

Bij de berekening van het subsidieplafond voor de tweede tranche wordt het niet bestede en niet te besteden deel van de uitvoeringskosten daaraan toegevoegd (Nadere regels: artikel 6, lid 3).

Algemene terugblik

a) De bedoeling van het Fonds Leefbaarheid was om initiatieven te ondersteunen die een bijdrage zouden leveren aan de sociale cohesie en economische ontwikkeling van het landelijk gebied in Flevoland. De doelgroep van potentiële aanvragers was breed geformuleerd, met de verwachting dat de effecten ervan vooral groot zouden zijn als initiatieven zouden voortkomen uit groepen bewoners zelf.

b) De meeste van de 28 ingediende subsidieaanvragen zijn opgesteld door groepen bewoners / verenigingen Dorpsbelang en ondernemers. Hoewel gemeenten zelf geen aanvraag hebben ingediend, zijn drie projecten wel te zien als onderdeel van een groter gemeentelijk bouwkundig plan. Die opzet is voor zover bekend een keuze van de verenigingen Dorpsbelang om hun bijdrage aan dat project op die manier in te vullen.

c) **Geconcludeerd wordt** dat de uitkomsten van de eerste tranche in voldoende mate hebben bijgedragen aan de bedoeling van het Fonds Leefbaarheid, dat het vooral initiatieven van groepen bewoners wil stimuleren.